

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра міжнародних економічних відносин

Допущено до захисту

Завідувач кафедри

_____ Уханова І.О.

(підпис)

« ____ » _____ 2024р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня бакалавр

зі спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини

за освітньою програмою «Міжнародні економічні відносини»

на тему: **«УДОСКОНАЛЕННЯ ЕКСПОРТНИХ ОПЕРАЦІЙ
ПІДПРИЄМСТВА ГАЛУЗІ КАБЕЛЬНО-ПРОВІДНИКОВОЇ
ПРОМИСЛОВОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ (НА ПРИКЛАДІ
ПАТ «ОДЕСЬКИЙ КАБЕЛЬНИЙ ЗАВОД «ОДЕСКАБЕЛЬ»»)**

Виконавець: студентка ФМЕ, гр. 43

Назаренко Єва Денисівна _____

(підпис)

Науковий керівник: к.е.н., доцент

Заєць Микола Артемович _____

(підпис)

АНОТАЦІЯ

Назаренко Є.Д., «Удосконалення експортних операцій підприємства галузі кабельно-провідникової промисловості в умовах воєнного часу (на прикладі ПАТ «Одеський кабельний завод «Одескабель»)».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини» за освітньою програмою «Міжнародні економічні відносини». – Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2024 р.

Кваліфікаційна робота бакалавра складається з трьох розділів. Об'єктом дослідження є експортні операції ПАТ «Одеський кабельний завод «Одескабель».

У роботі визначено поняття та особливості експорту промислового підприємства, узагальнено чинники впливу на експорт підприємства галузі кабельно-провідникової промисловості, а також досліджено методи та показники аналізу експорту промислового підприємства.

Надано характеристику ПАТ «Одеський кабельний завод «Одескабель» як суб'єкта експорту, проведено аналіз експортних операцій ПАТ «Одеський кабельний завод «Одескабель», здійснено аналіз чинників впливу на експорт ПАТ «Одеський кабельний завод «Одескабель».

Запропоновано заходи з удосконалення експортних операцій ПАТ «Одеський кабельний завод «Одескабель» в умовах воєнного часу.

Ключові слова: експорт, кабельно-провідникова промисловість, сертифікація ЄС, тенденції кабельної промисловості, офшорна енергетика.

ANNOTATION

Nazarenko Ye.D., "Improvement of export operations of enterprises in the field of cable and conductor industry in wartime conditions (on the example of PJSC "Odeska Cable Plant "Odeskabel")".

Qualifying work for the bachelor's degree in specialty 292 "International Economic Relations" under the educational program "International Economic Relations". - Odessa National Economic University. - Odessa, 2024.

The bachelor's qualification work consists of three sections. The object of the study is the export operations of PJSC "Odeska cable factory "Odeskabel".

The work defines the concepts and features of the export of an industrial enterprise, summarizes the factors influencing the export of an enterprise in the field of cable and wire industry, and also investigates the methods and indicators of the analysis of the export of an industrial enterprise.

The characteristics of PJSC "Odeska cable plant "Odeskabel" as an export subject were provided, an analysis of export operations of PJSC "Odeska cable plant "Odeskabel" was carried out, an analysis of factors affecting the export of PJSC "Odeska cable plant "Odeskabel" was carried out.

Measures to improve export operations of PJSC "Odeska cable plant "Odeskabel" in wartime conditions are proposed.

Keywords: export, cable industry, EU certification, cable industry trends, offshore energy.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЕКСПОРТНИХ ОПЕРАЦІЙ ПІДПРИЄМСТВА ГАЛУЗІ КАБЕЛЬНО-ПРОВІДНИКОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ.....	7
1.1 Поняття та особливості експорту промислового підприємства.....	7
1.2 Чинники впливу на експорт підприємства галузі кабельно-провідникової промисловості.....	11
1.3 Методи та показники дослідження експорту промислового підприємства.....	17
Висновки до розділу 1.....	20
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ЕКСПОРТНИХ ОПЕРАЦІЙ ПАТ “ОДЕСЬКИЙ КАБЕЛЬНИЙ ЗАВОД ”ОДЕСКАБЕЛЬ”В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ.....	22
2.1 Характеристика ПАТ “Одеський кабельний завод “Одескабель” як суб’єкта експорту.....	22
2.2 Аналіз експортних операцій ПАТ “Одеський кабельний завод “Одескабель”.....	29
2.3 Аналіз чинників впливу на експорт ПАТ “Одеський кабельний завод “Одескабель”.....	36
Висновки до розділу 2.....	46
РОЗДІЛ 3 ЗАХОДИ З УДОСКОНАЛЕННЯ ЕКСПОРТНИХ ОПЕРАЦІЙ ПАТ “ОДЕСЬКИЙ КАБЕЛЬНИЙ ЗАВОД “ОДЕСКАБЕЛЬ” В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ.....	49
3.1 Заходи з адаптації експортних операцій ПАТ “Одеський кабельний завод “Одескабель” до умов, викликаних воєнним часом.....	49
3.2 Перспективні напрямки диференціації експорту в умовах воєнного часу.....	55
Висновки до розділу 3.....	61
ВИСНОВКИ.....	62
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	65

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Експортна діяльність може забезпечити декілька корисних результатів як для країн, так і для компаній. На національному рівні теза про зростання за рахунок експорту визначила, що економіки можуть реалізувати накопичені валютні резерви, спостерігати зростання попиту на робочі місця з боку ринку праці та насолоджуватися побічними ефектами суспільного процвітання. Додаткові переваги також можна досягти на рівні підприємства у формі покращення інновацій та продуктивності, розвитку управлінських навичок та кращого використання ресурсного потенціалу. Як наслідок цих сприятливих зовнішніх ефектів, ефективне управління експортом має вирішальне значення для розвитку конкурентоспроможності фірми та економічної діяльності на макrorівні.

Кабельно-провідникова промисловість має вагомий вплив на економічне зростання та функціонування всіх сфер життєдіяльності країни, оскільки сьогодні важко уявити сферу, у якій не використовується кабельно-провідникова продукція. Без кабелів та проводів неможливо здійснювати автоматизацію виробництва і впроваджувати інновації на підприємствах, тому це вид промисловості сприяє технічному прогресу. Для України кабельно-провідникова галузь є однією з тих, що забезпечують експорт продукції з високою доданою вартістю, тому питання удосконалення експортних операцій підприємств кабельно-провідникової галузі набувають особливої актуальності під час війни.

Дослідження розвитку кабельної промисловості у світі, міжнародного ринку товарів кабельно-провідникової промисловості та розвитком цієї галузі в Україні є предметом уваги великої кількості аналітиків та вчених, серед яких аналітики Міжнародної компанії CRU [1], Куреда Н.М. [2], Кіпреос С. [3], Учїда М. [4], Бундіцакулшай П. [5] тощо.

Мета та завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є дослідження експортних операцій підприємства галузі кабельно-провідникової промисловості в умовах воєнного часу та формування заходів з їх удосконалення.

Для досягнення мети дослідження вирішено наступні **завдання**:

- дослідити поняття та особливості експорту промислового підприємства;
- узагальнити чинники впливу на експорт підприємства галузі кабельно-провідникової промисловості;
- дослідити методи та показники дослідження експорту промислового підприємства;
- надати характеристику ПАТ «Одеський кабельний завод «Одескабель» як суб'єкта експорту;
- провести аналіз експортних операцій ПАТ «Одеський кабельний завод «Одескабель»»;
- здійснити аналіз чинників впливу на експорт ПАТ «Одеський кабельний завод «Одескабель»»;
- запропонувати заходи з удосконалення експортних операцій ПАТ «Одеський кабельний завод «Одескабель»».

Об'єктом дослідження є експортні операції ПАТ «Одеський кабельний завод «Одескабель»».

Предмет дослідження полягає формуванні теоретичних підходів та практичних пропозицій для удосконаленні експортних операцій ПАТ «Одеський кабельний завод «Одескабель»».

Методи дослідження. В кваліфікаційній роботі використано загальнонаукові та спеціальні методи пізнання: діалектичний метод для дослідження економічних явищ та процесів, методи структурно-логічного аналізу для побудови та розробки структури роботи, статистичні методи для аналізу діяльності підприємства; SWOT-аналіз для ідентифікації сильних та слабких сторін підприємства, а також можливостей і загроз.

Інформаційною базою дослідження у кваліфікаційній роботі стали закони та інші нормативно-правові акти України, монографічна література, наукові статті, публічна інформація у інтернет-джерелах, офіційна звітність та внутрішня фінансова звітність ПАТ «Одеський кабельний завод «Одескабель».

Кваліфікаційна робота бакалавра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (31 найменування). Загальний обсяг роботи становить 67 сторінок. Основний зміст викладено на 65 сторінках. Робота містить 13 таблиць, 17 рисунків.

Основні положення дослідження викладено у публікації:

Nazarenko Ye. D. ANALYSIS OF EXPORT OPERATIONS OF PJSC "ODESKABEL". Електронний збірник наукових студентських робіт студентської конференції «Минуле, сучасне, майбутнє», 10 квітня 2024 р., Одеса, ОНЕУ, випуск 14 (у друці).

Таким чином, проведене у кваліфікаційній роботі бакалавра дослідження дозволяє дійти наступних висновків:

Отже, експорт – це реалізація на закордонних ринках товарів та послуг, що виробляються чи виконуються у своїй країні. Підходи до експорту можуть відрізнятися залежно від компанії, але уявлення про те, як компанія хотіла б розпочати експорт, є необхідним. Непрямий експорт є підходом, заснованим на невторчанні, який практично не вимагає участі компанії, яка виробляє товари. Прямий експортний підхід полягає в тому, що компанія залучає компанію з управління експортом (ЕМС) або експортно-торгівельну компанію (ЕТС) для управління своїм експортним бізнесом. ЕМС або ЕТС є експертами в галузі експорту і можуть надати доступ до ринку та торгових контактів, а також до багатьох інших ресурсів.

Ринок кабелів і проводів, який є основою глобальної електричної та телекомунікаційної інфраструктури, є динамічним сектором, який постійно розвивається. Світовий ринок проводів і кабелів оцінюється в приголомшливі 228,42 мільярда доларів США в 2024 році, і очікується, що він досягне 298,53 мільярда доларів США до 2029 року, що відображає здоровий CAGR (сукупний річний темп зростання) у 5,5%.

На основі вивчення теоретичних основ дослідження експортних операцій підприємств галузі кабельно-провідникової промисловості можна зробити висновок, що розуміння та аналіз різноманітних аспектів експортної діяльності є важливим для успішної міжнародної діяльності. Тільки комплексний підхід до дослідження експортних операцій дозволяє підприємствам забезпечити стійкий та успішний розвиток на зовнішніх ринках кабельно-провідникової промисловості.

Основними споживачами продукції «Одескабель» є компанії, що працюють в галузях телекомунікацій, енергетики, будівництва, машинобудування, гірничодобувної галузі і ряді інших галузей. В Україні споживачами продукції «Одескабель» є найбільші оператори зв'язку -

«Укртелеком», «Vodafone», «Київстар», «Lifecell», «Інтертелеком», група компаній «Вега», атомні електростанції, залізниця, «Укренерго», «Укртранснафта», «Укртатнафта», «Нафтогаз», «Криворіжсталь» та інші. Для зручності клієнтів в 6 містах України створено мережу представництв заводу «Одескабель». Кабелі одеського заводу застосовуються по всій території України і багатьох країнах у всьому світі. Продукція «Одескабель» експортується в Німеччину, Італію, Іспанію, Чехію, Словаччину, Польщу та інші країни Центральної та Східної Європи, що підтверджує конкурентоспроможність підприємства на світовому ринку.

Таким чином, найбільшими імпортерами продукції в 2020 р. були росія і Молдова. Їх частки становили, відповідно, 52,06% і 20%. Найбільшими імпортерами продукції в 2023 р. були Молдова, Португалія, Польща, Словаччина. Можна відзначити, що підприємство переорієнтувало експортні поставки, виключивши з країн експорту росію, Білорусь та Придністровську Молдавську республіку через війну. Експорт продукції зменшився у 2023 році на 122634 тис. грн., або на 23,31%, що зумовлене збільшенням скороченням експорту через війну та виключення з числа країн експорту росії, Білорусі та Придністровської Молдавської республіки, крім телефонного кабелю і інші кабелі. Найбільше зменшення експорту відбулось по ВОК (42,91%).

Сильними сторонами підприємства є досвід роботи та репутація на ринку, сталі відносини із замовниками, висококваліфікований персонал, широкий асортимент продукції, розгалужена мережа збуту; можливість забезпечити значні обсяги виробництва та продажу; стійке місце на ринку, наявність міжнародної сертифікації. Загрозами для підприємства є звільнення спеціалістів через біженство та мобілізацію, слабка інформаційна підтримка на сайті, технологічна застарілість деяких видів з асортименту продукції. Серед можливостей слід назвати вихід на нові ринки ЄС в умовах поглиблення інтеграції, сталі позиції та імідж на ринку країн ЄС, де представлено підприємство, що забезпечує стабільний прибуток, падіння

курсу гривні відносно долару та євро – є плюсом при продажах за кордон та купівлі сировини на внутрішньому ринку. Загрозами для підприємства є посилення потужностей компаній-конкурентів, зростання конкуренції всередині ринку ЄС, ризиковане місцезположення в Одесі, де ведуться обстріли, коливання цін на мідь (основний матеріал-сировина), падіння курсу гривні відносно долару та євро – є мінусом при закупівлі сировини та техніки в країнах ЄС.

Для експорту кабелів в ЄС слід мати на увазі, що на цьому ринку застосовуються вимоги CPR щодо кабелів, які набули чинності 1 липня 2017 року та застосовуються до будь-яких кабелів, які «розміщуються на ринку для постійного включення в будівельні роботи» вперше після цієї дати. CPR — це європейська директива, яка поширюється на всю Європу, але це не означає, що кожна з 28 держав-членів прийняла однакові критерії, коли вказує, який клас кабелю потрібен для того чи іншого типу будівлі/конструкції. Між державами-членами існує велика мінливість, але принаймні зараз ми порівнюємо подібні з подібними характеристиками пожежної безпеки. Регламент охоплює вогнестійкість силових, контрольних і комунікаційних кабелів, включаючи як мідні, так і оптичні.

Можна сказати, що останні інновації в технології виробництва проводів і кабелів означають трансформаційну хвилю в галузі. Використання 5G, пріоритет безпеці за допомогою вогнестійких кабелів, тенденції персоналізації та екологічна упаковка підкреслюють відданість різноманітним потребам і екологічну відповідальність. Ці інновації закладають основу для більш ефективного, стійкого та взаємопов'язаного майбутнього, та мають бути враховані виробниками кабельної промисловості, які хочуть залишатися інноваційними постачальниками на світовому ринку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Сайт Міжнародної аналітичної компанії CRU. URL <https://www.crugroup.com/search/?term=cable>
2. Куреда, Н. М. Світовий ринок електротехнічної продукції та позиціонування на ньому українських підприємств. URL: http://www.confcontact.com/2007apr/EK8_kureda.php
3. Курпреос, S. Electrical-generation scenarios for China [Text]. Villigen: PSI, 2002. 174 p.
4. Uchida, M. Multilateral comparison of total factor productivity of Northeast Asian electric utilities [Text]. Tokyo: [s. n.], 2002. Vol. IV. 33 p.
5. Bunditsakulchai, P. Compilation of interregional energy SAM of Japan for environmental tax policy evaluation [Text]. Tokyo, 2011. Vol. IV. 33 p.
6. Череп А.В. Організаційно-економічний механізм експортної діяльності підприємства. Національне господарство України: теорія та практика управління. 2008. С. 232-236.
7. Про зовнішньоекономічну діяльність – Закон України № 4496- VI (4496-17) від 13.03.2012 // Відомості Верховної Ради України. 2013. № 2.
8. Тюріна Н.М. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства : Навчальний посібник. К. : "Центр учбової літератури". 2013. 408 с
9. Макогон Ю.В. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства. Київ: Центр навчальної літератури, 2006. С. 424.
10. Кузьменко С.С. Організація експортно-імпортних операцій на рівні підприємства та шляхи її удосконалення. URL: www.rusnauka.com/5_NTSB_2007/Economics/20281.doc.htm
11. Созанський Л.Й. Методичний підхід до інтегральної оцінки зовнішньоекономічної складової конкурентоспроможності промислового сектора економіки. Науковий вісник Мукачівського державного університету. 2016. Серія: Економіка. Випуск 2(6). С. 48–53
12. Слюсарева Л.В. Теоретико-методичні підходи до оцінки ефективності експортно-імпортних операцій. Проблеми управління експортно-імпортовою

діяльністю : тези доповідей міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., м. Львів 13 травня 2014 р., Львів, 2014. С. 88–89.

13. Хоменко Т.Ю., Круш П.В. Методичні підходи до оцінки ефективності управління зовнішньоекономічною діяльністю. URL: http://ela.kpi.ua/bitstream/-123456789/22596/1/2017-11_4-08.pdf

14. Ukhanova I. The current state and prospects of Ukrainian enterprises export activity development on the European market of cable products. Socio-economic research bulletin; 2018, No. 3 (67), pp.36–42

15. The Expansion of Data Center Facilities and Telecom Drives the Global Wire And Cable Market While the Pandemic Hampers Construction and Industry. December 9th, 2020. URL: <https://www.globaltrademag.com/the-expansion-of-data-center-facilities-and-telecom-drives-the-global-wire-and-cable-market-while-the-pandemic-hampers-construction-and-industry/>

16. Wire and Cable Trends in 2022. GEON Team. December 10, 2021. URL: <https://www.geon.com/blog/wire-and-cable-trends-in-2022>

17. Latest Innovations in Wire and Cable Production Technology: Everything You Need To Know. Nov 28, 2023. URL: <https://medium.com/@dynamiccables/latest-innovations-in-wire-and-cable-production-technology-everything-you-need-to-know-e869d54d4125>

18. Конкуентоспроможність підприємства: навчальний посібник / І.А. Дмитрієв, І.М. Кирчата, О.М. Шершенюк Х.: ФОП Бровін О.В., 2020. 340 с.

19. Дідківський М.І. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства : [навч. посіб]. К. : Знання, 2006. – 462 с.

20. Аметова Е. І. Формування та розвиток експортного потенціалу підприємств (за матеріалами виноробних підприємств Автономної Республіки Крим): автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.04. Київ, 2014. 22 с.

21. Офіційний сайт ПАТ «Одескабель». URL: <https://odeskabel.com/>

22. Внутрішня звітність ПАТ «Одескабель».

23. EHV Xlpe Power Cable Market Insights: Emerging Trends, Competitive Landscape, and Future Outlook. 3 червня 2024 р. URL: <https://www.linkedin.com/pulse/ehv-xlpe-power-cable-market-insights-emerging-trends-ckb9e/>
24. Трекер економіки України під час війни. URL: <https://ces.org.ua/tracker-economy-during-the-war/>
25. Богдан І. Економічне падіння та відновлення України. Дзеркало тижня. 20 березня, 2024. URL: <https://zn.ua/ukr/macroeconomics/ekonomichne-padinnja-ta-vidnovlennja-ukrajini.html>
26. Insulated Wire and Cable Exports by Country. 2023. URL: <https://www.worldstopexports.com/insulated-wire-exports-country/>
27. The new European CPR cable regulations - how manufacturers can comply. URL: <https://www.ppc-online.com/blog/the-new-european-cpr-cable-regulations-and-how-manufacturers-can-comply>
28. CPR – FAQ. URL: <https://cpr.europacable.eu/en/faq#C>
29. What Is European Union Construction Products Regulation? URL: https://www.anixter.com/en_pe/resources/literature/techbriefs/what-is-european-union-construction-products-regulation.html?timeout=true
30. Insulated Wire and Cable Market Size, Share and Forecast. URL: <https://www.alliedmarketresearch.com/insulated-wire-and-cable-market-A10286>
31. Dynamic Export Cables Help Unlock Potential of Offshore Wind Power. URL: <https://www.powermag.com/dynamic-export-cables-help-unlock-potential-of-offshore-wind-power/>